

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții — Analiza anuală a creșterii pentru 2015

[COM(2014) 902 final]

(2015/C 251/09)

Raportor general: dl Gonçalo LOBO XAVIER

La 19 decembrie 2014, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Analiza anuală a creșterii pentru 2015

COM(2014) 902 final.

La 9 decembrie 2014, Biroul Comitetului a însărcinat Grupul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Gonçalo LOBO XAVIER raportor general în cadrul celei de a 505-a sesiuni plenare din 18 și 19 februarie 2015 (ședința din 19 februarie) și a adoptat prezentul aviz cu 174 de voturi pentru, 8 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută analiza anuală a creșterii (AAC) pentru anul 2015⁽¹⁾, elaborată de Comisie cu scopul conceptual de promovare a unor niveluri de creștere adecvate pentru sprijinirea redresării economice a Europei. Abordarea bazată pe trei piloni – stimularea investițiilor, reforme structurale și consolidarea fiscală și bugetară cu o mai mare capacitate de reacție – pare a fi o soluție adecvată de satisfacere a nevoilor Europei; CESE sprijină planul de punere în aplicare aliniat cu un semestru european mai eficient. Cu toate acestea, Comitetul subliniază și faptul că procesul prezintă în continuare unele deficiențe, având în vedere că AAC nu include, între altele, aspecte sociale și de mediu, și recomandă mai ales ca analiza să menționeze explicit că lupta împotriva șomajului masiv și persistent, precum și gestionarea crizei sociale constituie priorități politice. Analiza anuală a creșterii reprezintă punctul de plecare pentru un semestru european eficient; prin urmare, CESE consideră că trebuie să existe un angajament mai puternic în ceea ce privește respectarea calendarului, pentru a obține o mai bună implicare și rezultate mai bune.

1.2. CESE consideră că încrederea investitorilor depinde și de claritatea și simplitatea calendarului propus și cu condiția implicării partenerilor celor mai importanți. Partenerii sociali și, în general, toate celelalte organizații ale societății civile trebuie să se implice în acest proces, pentru a fi credibili în demersul lor. CESE consideră că este esențial ca Comisia să coopereze cu Parlamentul European și cu partenerii sociali, precum și cu alte organizații ale societății civile la nivel european, înainte de prezentarea analizei anuale a creșterii. CESE apreciază eforturile depuse de Comisie pentru a încuraja participarea societății civile, inclusiv în cooperare cu parlamentele naționale, dar atrage atenția asupra faptului că trebuie pus în aplicare un nou „calendar al societății civile”⁽²⁾, pentru a obține o eficiență crescută și o implicare reală, cu rezultate concrete. Trebuie depuse eforturi substanțiale din partea tuturor partenerilor și instituțiilor, pentru a se ajunge de la declarații de bune intenții la realizări concrete; CESE invită partenerii sociali să-și asume un rol proactiv în acest sens.

1.3. CESE consideră că fără investiții nu este posibilă punerea în aplicare a unui plan de creștere cu măsuri pentru crearea de locuri de muncă. Prin urmare, este esențial ca Europa să asigure condiții adecvate pentru investiții bazate pe parteneriat, cu participarea sectorului privat și public deopotrivă. Eficacitatea combinației de politici propuse ar putea fi un semnal potrivit pentru consolidarea încrederii – o precondiție esențială pentru investiții. CESE consideră o deficiență majoră faptul că în planul său de investiții, care în sine este bine-venit, Comisia are în vedere mai ales investițiile private, ignorând în mare măsură necesitatea efectuării de investiții publice. CESE sprijină discuția care are loc în cadrul Comisiei Europene privind aplicarea așa-zisei reguli de aur a finanțelor (*golden rule*), privind eventualitatea excluderii investițiilor publice orientate către viitor din calculul deficitelor publice nete, în contextul reglementărilor bugetare ale UEM⁽³⁾.

⁽¹⁾ „Analiza anuală a creșterii 2015” este publicată pe site-ul web al Comisiei Europene, la http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_ro.htm

⁽²⁾ A se vedea anexa.

⁽³⁾ Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21-27).

CESE dorește să sublinieze și faptul că, indiferent de cine va efectua investițiile, cheia succesului constă într-o definiție clară a tipului de investiție și sustenabilitatea sa în timp. În acest context, mai multe investiții pe termen lung în sistemele de educație și formare se vor transforma în beneficii certe pentru piața forței de muncă, oferind europenilor un mod de a înțelege dimensiunea socială a provocărilor.

O abordare adecvată este esențială pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor – din nefericire, o realitate în Europa –, iar statele membre trebuie să-și pună de acord politicile naționale pentru a evita excluderea și pentru a promova integrarea grupurilor dezavantajate ale societății pe piața forței de muncă.

1.4. CESE este pe deplin convins că industria joacă un rol crucial în dezvoltarea Europei. Există tot felul de exemple pozitive în materie de inovare în sectoarele industriale; iar acest mediu inovator trebuie promovat, pentru a încuraja crearea de locuri de muncă și a dispune de resurse umane cu înaltă calificare. Planul de investiții trebuie să recunoască valoarea adăugată a „campionilor industriali europeni” și să promoveze exemple de inovare și de bune practici.

1.5. CESE solicită să se acorde atenție promovării investițiilor sociale în acest proces. CESE consideră că investițiile sociale pot juca un rol esențial în promovarea bunăstării și eradicarea sărăciei și a excluziunii sociale și, prin urmare, a solicitat deja ca în analiza anuală a creșterii și în recomandările specifice fiecărei țări să se pună accentul în mod explicit ⁽⁴⁾ și să se promoveze măsuri care să permită actorilor relevanți ai societății civile să deblocheze întregul potențial al întreprinderilor din sectorul economiei sociale și să consolideze rolul comunităților locale ⁽⁵⁾.

1.6. CESE salută efortul depus pentru promovarea potențialului Europei prin intermediul pieței digitale. Piața digitală poate într-adevăr să dea un nou impuls economiei și creșterii gradului de ocupare a forței de muncă, cu condiția luării unor măsuri esențiale în acest sens. Întreprinderile vor fi în măsură să exploateze întregul potențial al agendei digitale doar atunci când vor exista norme europene comune în materie de protecție a datelor, care să impună standarde ridicate în domeniu, și când va fi reclădită încrederea consumatorilor. CESE îndeamnă Comisia să accelereze implementarea pieței interne pentru a obține rezultate optime în baza acestei agende.

1.7. CESE consideră că este nevoie de responsabilitate fiscală din partea tuturor statelor membre; aceasta ar trebui să fie direct corelată cu promovarea ocupării forței de muncă și responsabilitatea socială. Respectarea compromisurilor privind guvernarea echilibrată și responsabilă este esențială pentru promovarea creșterii economice. CESE sprijină consolidarea fiscală favorabilă creșterii și solicită – acolo unde este posibil – ca statele membre să reducă sarcina fiscală impusă cetățenilor prin politicile de austeritate, solicitând și alte măsuri care să dea un nou stimul investițiilor private, fără a neglija investițiile publice inteligente.

1.8. Un sistem de guvernare care urmărește realizarea unei responsabilități bugetare printr-o supraveghere bugetară mai atentă și mai integrată reprezintă o abordare interesantă, care ar putea permite o integrare adecvată a recomandărilor politice ale UE în pregătirea bugetelor naționale. CESE salută simplificarea semestrului, așa cum a recomandat în avizul său privind analiza anuală a creșterii pentru 2014 ⁽⁶⁾, și ar dori ca aceste modificări să fie transpuse în practică.

1.9. Comitetul pledează pentru mai multă uniformitate în modul de prezentare a situației bugetare din fiecare stat membru. Acest lucru va simplifica comparațiile și ar putea fi mai eficient în obținerea de soluții la nivel european. De asemenea, ar putea fi interesant să se revizuiască modul de calcul al datoriei interne, pentru a obține astfel informații mai veridice și mai echilibrate.

2. Introducere

2.1. Comitetul salută AAC ca orientare pentru „reactualizarea” politicilor europene de stimulare a economiei și creștere durabilă pentru toți.

⁽⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii – inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020 (JO C 271, 19.9.2013, p. 91-96) și Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21-27).

⁽⁵⁾ A se vedea declarația de la Milano: CESE pledează pentru inovarea sistemelor europene de protecție socială, pentru a le adapta la provocările viitoare | Comitetul Economic și Social European.

⁽⁶⁾ Avizul CESE privind Analiza anuală a creșterii pentru 2014 (JO C 214, 8.7.2014, p. 46-54).

Semestrul european a dovedit că funcționează ca punct de referință pentru introducerea sau consolidarea politicilor fiscale și a reformelor structurale necesare pentru a asigura creșterea economică, cu rezultate tangibile; cu toate acestea, el ar putea fi criticat pentru lentoarea procedurilor și o lipsă de hotărâre în ceea ce privește cele mai bune modalități de ieșire din criza profundă care a afectat Europa și care continuă să se facă simțită, într-o măsură mai mare sau mai mică, în toate statele membre.

2.2. Valoarea inițiativei nu poate fi pusă sub semnul întrebării, în special având în vedere gradul de sensibilizare referitor la constrângerile cu care se confruntă fiecare stat membru în funcție de politicile de creștere, care reflectă circumstanțele specifice și rapiditatea cu care au pus în aplicare măsuri și reforme care au avut un impact și au obținut rezultate.

2.3. În AAC pentru 2015, Comisia recomandă o politică economică bazată pe trei piloni principali integrați: creșterea investițiilor, accelerarea reformelor structurale și o consolidare fiscală responsabilă, favorabilă creșterii economice.

În opinia Comisiei, modul în care acești trei piloni de politică economică sunt integrați va fi cheia succesului și a obținerii de rezultate care fac posibilă reducerea șomajului, în special în rândul tinerilor. Acest lucru va necesita reforme structurale pe piața forței de muncă, continuarea reformei sistemului de pensii, modernizarea sistemelor de protecție socială, astfel încât piețele de bunuri și servicii să devină mai flexibile, îmbunătățirea climatului de investiții și mediul de afaceri, îmbunătățirea calității investițiilor în domeniul cercetării, inovării, educației și formării și intensificarea eforturilor de eficientizare a administrației publice.

2.4. Comisia lansează, de asemenea, un interesant apel la participarea societății civile pe tot parcursul procesului de creștere și schimbare, cu un accent special pus pe implicarea partenerilor sociali⁽⁷⁾. De asemenea, ea solicită statelor membre o implicare mai activă a parlamentelor naționale și stabilirea de legături cu opinia publică în vederea unei participări active și sprijinirii unei evaluări a politicilor care trebuie puse în aplicare.

Merită subliniat acest efort de îmbunătățire a participării publice într-un moment în care există temerea că cetățenii se simt departe de proiectul european.

3. O abordare integrată

3.1. Promovarea investițiilor

3.1.1. CESE este convins că recuperarea nivelurilor de investiții, în coroborare cu consolidarea încrederii investitorilor (atât instituționali cât și privați) reprezintă o componentă-cheie a creșterii economice. Prin urmare, salută Planul de investiții pentru Europa⁽⁸⁾, care abordează necesitatea de a promova investiții structurale esențiale, menite să creeze condițiile pentru creștere și sustenabilitate, necesare pentru competitivitate. Cu toate acestea, CESE consideră o deficiență majoră faptul că în planul său de investiții, care în sine este bine-venit, Comisia are în vedere mai ales investițiile private, ignorând în mare măsură necesitatea efectuării de investiții publice. CESE sprijină discuția care are loc în cadrul Comisiei Europene privind aplicarea așa-zisei reguli de aur a finanțelor (*golden rule*), privind eventualitatea excluderii investițiilor publice orientate către viitor din calculul deficitelor publice nete, în contextul reglementărilor bugetare ale UEM⁽⁹⁾.

3.1.2. O analiză a situației actuale arată că Europa a devenit mai puțin competitivă față de alte economii mondiale, ca urmare a scăderii investițiilor în domenii esențiale, cum ar fi modernizarea echipamentelor și tehnologiilor și îmbunătățirea accesului la educație, pentru a menționa doar câteva exemple. Deși CESE susține acest plan de promovare a investițiilor, o serie de variabile rămân neclare, riscând să submineze utilitatea acestuia. Baza conceptuală pare solidă, dar CESE are îndoieli cu privire la modul în care ar putea fi pus în aplicare pe deplin și pe scară largă.

⁽⁷⁾ A se vedea recomandările formulate în avizul CESE privind Analiza anuală a creșterii pentru 2014 și Raportul CESE privind evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, la adresa: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

⁽⁸⁾ Pentru „Planul de investiții” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la adresa: http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_en.htm

⁽⁹⁾ Avizul CESE privind impactul investițiilor sociale (JO C 226, 16.7.2014, p. 21-27).

3.1.3. Rezervele pe care CESE se simte obligat să le exprime în ceea ce privește recomandările pe marginea AAC se referă în mare măsură la constrângerile cu care se confruntă unele state membre în ceea ce privește nivelul investițiilor necesare. Există încă multe inegalități în ceea ce privește accesul la finanțare, în special pentru IMM-uri, care ar putea submina utilitatea inițiativei, chiar dacă guvernele naționale dau dovadă de voință politică. În acest stadiu este încă neclar modul în care această inegalitate va fi abordată și redusă pentru a promova investițiile inclusive în Europa, în ciuda recomandărilor binevenite ale Comisiei privind accesul la finanțare al IMM-urilor, care implică o nouă abordare a eșecului în afaceri și a insolvenței, precum și îmbunătățiri aduse cadrului de reglementare care vizează consolidarea pe termen lung în ceea ce privește investițiile în IMM-uri.

3.1.4. CESE consideră, de asemenea, că programele de investiții existente și disponibile vor fi esențiale pentru realizarea obiectivelor legate de creștere; Comitetul este de acord cu necesitatea de a încuraja statele membre – inclusiv publicul larg, întreprinderile și organismele oficiale – să preia un rol activ în derularea programelor concepute pentru ele, menite să favorizeze incluziunea și să promoveze excelența, precum Orizont 2020⁽¹⁰⁾ (pentru inovare și cercetare), Mecanismul Conectarea Europei⁽¹¹⁾ (pentru investiții în infrastructură) și COSME⁽¹²⁾ (pentru finanțarea IMM-urilor). CESE solicită în același timp ca structurile de monitorizare a programelor să devină mai incluzive și mai ușor utilizabile, astfel încât să promoveze excelența și asigurarea unui acces mai echitabil pentru toate instituțiile și toate statele membre, fără a renunța la rigoarea și nivelul de excelență pe care le presupun aceste programe.

3.1.5. CESE crede cu adevărat în eficacitatea investițiilor sociale și în impactul lor direct asupra bunăstării populației. Politicile publice trebuie să țină cont de puterea întreprinderilor din economia socială, nu numai pentru că ele sunt strâns legate de societatea civilă, ci și ca exemple care ar putea fi preluate și în situații similare. Europa trebuie să promoveze cele mai bune practici din statele membre în întreaga Uniune⁽¹³⁾.

3.2. Reforme structurale

3.2.1. Piața unică a bunurilor și serviciilor a fost întotdeauna în centrul procesului de integrare europeană. Au fost obținute deja rezultate importante, prin eforturi enorme, dar unele domenii esențiale pentru creșterea economică încă nu s-au schimbat. Prin urmare, CESE salută eforturile depuse de statele membre pentru a elimina barierele din calea creării unei piețe unice eficiente, eficiente și echitabile. CESE nu pune la îndoială nici avantajele unei piețe unice eficiente a bunurilor și serviciilor pentru consumatorii europeni, care să facă din Europa un loc mai atractiv pentru investiții, având un impact direct asupra creării de locuri de muncă și de bunăstare socială. Comitetul consideră, cu toate acestea, că este important să se facă eforturi suplimentare și să se ia măsuri concrete în vederea realizării acestui obiectiv.

3.2.2. Poziția de lider care ar putea fi obținută prin crearea unei piețe digitale unice este așadar esențială, reprezentând un deziderat pe care CESE îl împărtășește pe deplin. CESE este pe deplin convins de avantajele unei piețe digitale unice eficiente și consideră că mecanismele de finanțare pentru investiții în infrastructură și cunoaștere ar trebui să fie orientate în vederea atingerii acestui obiectiv; cu toate acestea, CESE constată din nou că există diferențe între statele membre care ar putea împiedica integrarea eficientă.

3.2.3. În mod similar, Europa încurajează excelența și eficiența pieței unice digitale⁽¹⁴⁾, dar totodată trebuie să solicite concurenților săi să adere la normele și standardele europene – o abordare mai puțin ambițioasă ar aduce atingere însuși conceptului de piață internă. CESE nu se referă la protecționism sau orice altă măsură, ci solicită ca procesul să stea sub semnul clarității, iar măsurile și cerințele necesare să fie puse în aplicare în mod adecvat pentru a ocupa poziția de lider în diferite sectoare ale economiei și societății.

3.2.4. Comitetul este de părere că planurile pentru creștere economică și creare de locuri de muncă trebuie să fie aliniate cu reformele naționale, menite a stimula participarea forței de muncă de înaltă calitate, a crește productivitatea și a prelua cele mai bune exemple din diferitele sisteme de educație și formare.

⁽¹⁰⁾ Pentru „Orizont 2020” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020>

⁽¹¹⁾ Pentru „Mecanismul Conectarea Europei” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁽¹²⁾ Pentru „COSME” a se vedea site-ul web al Comisiei Europene, la http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/cosme/index_en.htm

⁽¹³⁾ Avizul CESE privind investițiile cu impact social (JO C 458, 19.12.2014, p. 14-18).

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE referitor la progresele privind punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020, EUR/7 – EESC-2015-00034-00-00-AC-TRA.

3.3. În căutarea unei politici fiscale responsabile

3.3.1. În ciuda îmbunătățirii performanței statelor membre în ceea ce privește datoriile suverane [numărul de țări cu deficit excesiv a scăzut de la 24 în 2011 la 11 în 2014 ⁽¹⁵⁾], ceea ce reprezintă o evoluție pozitivă], rămân multe lucruri de făcut în această privință, în special în vederea creșterii economice pe termen mediu și lung.

3.3.2. Procesele de ajustare ale statelor membre au fost realizate în detrimentul bunăstării sociale publice, afectând atât persoanele fizice, cât și întreprinderile. Prin urmare, CESE consideră că analiza anuală a creșterii ar trebui să menționeze explicit că lupta împotriva șomajului masiv și persistent, precum și gestionarea crizei sociale constituie priorități politice.

3.3.3. CESE salută o politică care combină responsabilitatea fiscală cu politici de creștere economică, dar atrage atenția asupra necesității de a pune în aplicare politici care să reflecte situația reală în fiecare stat membru. Aplicarea unor măsuri generale unor situații diferite s-a dovedit a fi o rețetă sortită eșecului. Ar fi de dorit ca Comisia să nu repete greșelile recente.

3.3.4. Comitetul îndeamnă Comisia să accelereze lupta împotriva fraudei și a evaziunii fiscale. Bunele practici în materie de combatere a fraudei fiscale și a evaziunii fiscale ar trebui promovate și împărtășite, pentru a obține o mai mare eficiență și echitate.

4. Îmbunătățirea sistemului de guvernare prin creșterea eficacității

4.1. CESE a fost deosebit de activ în ce privește evaluarea și revizuirea punerii în aplicare a Strategiei Europa 2020 ⁽¹⁶⁾. Prin urmare, CESE consideră cu spirit de răspundere că armonizarea calendarului de revizuire a strategiei cu semestrul european și Consiliul reprezintă o măsură esențială pentru realizarea obiectivelor propuse, pentru a face ca măsurile propuse să fie mai eficiente și pentru revizuirea obiectivelor în sine.

4.2. Această armonizare, așa cum a constatat și Comitetul de coordonare Europa 2020 al CESE, este fundamentală pentru a evalua eficacitatea măsurilor instituite și obiectivele stabilite și pentru a adapta măsurile puse în aplicare, cu scopul de a le face mai eficiente din perspectiva situației reale în Europa în general și în statele membre, în special.

4.3. CESE salută simplificarea semestrului european, în special propunerea de a prezenta o amplă evaluare economică unică pentru fiecare stat membru, precum și devansarea termenului de publicare a acesteia în luna martie. Comitetul consideră că este important ca recomandările specifice fiecărei țări (CSR) să fie la rândul lor prezentate mai devreme.

4.4. CESE este de acord cu Comisia în privința faptului că programele naționale de reformă ar trebui reorientate și consideră că este esențial ca partenerii sociali, precum și alte organizații ale societății civile, să participe încă din faza incipientă la formularea lor. Acest lucru va spori nivelul de responsabilizare în legătură cu semestrul european și va duce la o mai bună punere în aplicare, sporind, în cele din urmă, legitimitatea sa democratică.

4.5. CESE subliniază că evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020 ar trebui publicată în timp util, pentru a oferi părților interesate suficient timp pentru elaborarea pozițiilor lor.

4.6. Comitetul consideră că inovarea socială și politica de investiții sociale ar trebui incluse în revizuirea Strategiei Europa 2020 și sprijinite printr-o inițiativă emblematică corespunzătoare. CESE solicită introducerea măsurării impactului social, în vederea realizării de progrese în domeniul politicilor sociale, inclusiv prin includerea unor indicatori sociali în rapoartele naționale privind progresele înregistrate.

4.7. Europa trebuie să ia măsuri ferme, manifestând solidaritate și respect pentru suveranitatea statelor membre, dând dovadă de o bună capacitate de reacție și, mai presus de toate, de o guvernare inteligentă, găsind soluții incluzive și echilibrate, căutând un consens care să coaguleze opinia publică în jurul unui proiect cu adevărat european, cu beneficii pentru toți cetățenii.

⁽¹⁵⁾ Pentru conceptul „deficit excesiv”, a se vedea Analiza anuală a creșterii pentru 2015 pe site-ul web al Comisiei Europene, la http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/annual-growth-surveys/index_ro.htm, alineatul (4): CONTINUAREA RESPONSABILITĂȚII BUGETARE.

⁽¹⁶⁾ A se vedea Raportul CESE privind evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-meetings.34402>

4.8. CESE este conștient de provocările viitoare; prin urmare, este preocupat de lipsa de idei din Analiza anuală a creșterii în ceea ce privește problemele de mediu. Este de așteptat ca planul de investiții să țină seama de aceste preocupări; dar o secțiune dedicată anume provocărilor, șanselor și politicilor de mediu ar fundamenta poziția de lider a Europei în acest domeniu. Acest lucru ar avea, de asemenea, un impact asupra încrederii în viitorul industriei în UE, precum și asupra bunăstării cetățenilor și sustenabilității acesteia.

Bruxelles, 19 februarie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

ANEXĂ

Calendarul semestrului european – pentru a consulta calendarul, mergeți la următoarea adresă:

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.europe-2020-opinions.34757>
